

MONITOR
CDK

Polecamy

Prognozy 2024 – wyzwania, szanse i pułapki dla przedsiębiorców

W numerze

Puste faktury – sposób
na oszustwo podatkowe.
Przykłady z życia wzięte

Nowe zasady pracy
przy monitorach ekranowych

Co nowego w pakiecie 55?
Sprawdzamy

Szanowni Państwo

Czas podsumowań i założeń na nowy rok. Dla nas 2023 był na pewno rokiem oddechu po niełatwym poprzednim roku. Dzięki współpracy z Państwem mogliśmy co miesiąc wydawać Monitor, który jest czytany coraz szerzej. Mocno weszliśmy również w prawo ochrony środowiska, co jest reakcją na zapotrzebowanie firm i dynamicznie zmieniające się zasady pozyskiwania inwestycji/dotacji, a także raportowania i rozliczeń.

W 2024 roku kontynuujemy linię współpracy z przedsiębiorcami i działań B2B skupionych na wsparciu obszaru ESG. Potrzeby w tym zakresie są palące, a CDK dzięki współpracy z ekspertami może realnie pomóc przy raportowaniu pozafinansowym, uwzględniającym przepisy krajowe oraz unijne.

Nie zapominamy o kadrach i płacach, które zawsze będą stanowić ważną składową działania firm. W tym numerze Monitora piszemy o ważnych dla przedsiębiorców zmianach w płacy minimalnej i związanej

z tym modyfikacji wysokości stawek składek. Zwracamy też uwagę na nowe zasady pracy przy monitorach ekranowych – tu warto przypomnieć, że mamy dla Państwa również szkolenia bhp. Bezpieczeństwo pracowników to rzecz priorytetowa, warto o nie zadbać także pod kątem pracy przy monitorze.

W kontekście podatków zapraszamy na drugą część cyklu o oszustwach podatkowych. Tym razem Marcin Pancer, doradca podatkowy, pisze o pustych fakturach, podając bardzo ciekawe przykłady ich wykorzystywania.

Przyjemnej lektury

Katarzyna Kołbuś
Redaktor prowadząca

MONITOR
CDK

WYDAWCA
Centrum Doskonalenie Kompetencji Progressio sp. z o.o.
ul. Rakowicka 10B/4, 31-511 Kraków | NIP: 6751729207

REDAKCJA
redakcja@pcdk.pl

MARKETING I REKLAMA
marketing@pcdk.pl

KONTAKT
szkolenia@pcdk.pl | +48 22 299 23 23

SPIS TREŚCI

Styczeń 1 [43]

AKTUALNOŚCI

Prognozy 2024 – wyzwania, szanse i pułapki dla przedsiębiorców

4

KSIĘGOWOŚĆ I PODATKI

Puste faktury – sposób na oszustwo podatkowe. Przykłady z życia wzięte

10

KADRY I PŁACE

Kompetencje Państwowej Inspekcji Pracy – na co zwracać uwagę przy kontroli

14

Wezwanie pracownika przez organ państwowy a nieobecność w pracy

16

Nowe zasady pracy przy monitorach ekranowych

17

Nowa płaca minimalna i jej wpływ na inne świadczenia związane ze stosunkiem pracy

18

OCHRONA ŚRODOWISKA

Co nowego w pakiecie 55? Sprawdzamy

20

Skorzystaj z dotacji na szkolenia z ochrony środowiska

21

Rząd przyjął projekty ustaw zgłoszonych przez ministra klimatu i środowiska: sprawdzamy, co się zmieni

22

Życzymy miłej lektury

Prognozy 2024 – wyzwania, szanse i pułapki dla przedsiębiorców

W tym roku, o ile nie trafi się nam żaden czarny łabędź, zmiany w prawie będą przebiegać w umiarkowanym rytmie, bez rewolucji, ale z kilkoma pułapkami. Przedsiębiorców czeka wdrożenie obowiązującego KSeF-u, niektórych dotknie dyrektywa Pilar II, innych – podatek minimalny CIT, a wszystkich – konsekwencje podwyższenia kwoty minimalnego wynagrodzenia.

2024 to również rok szans na wykorzystanie dotacji, które – jak wszystko na to na ten moment wskazuje – popłyną do nas szerzej z budżetu unijnego. To także nadzieja na powrót zryczałtowanej składki ZUS i pierwsze zapowiedzi wdrożenia kasowego PIT.

Zmiany w prawie ochrony środowiska

Działania firm w zakresie pozafinansowego raportowania będą jednym z największych wyzwań w prawie ochrony środowiska kolejnych lat. Na tym polu warto odnotować kilka ważnych faktów.

Oslony dla odbiorców energii

Z końcem 2023 weszła w życie ustawa zamrażająca ceny energii, gazu i ciepła dla określonych odbiorców,

w tym mikro, małych i średnich firm. W przypadku energii elektrycznej cena maksymalna dla MSP ustalona została na poziomie 693 zł/MWh.

Dyrektywa SUP: priorytet KE na rok 2024 – zmniejszenie ilości odpadów opakowaniowych

Od 1 stycznia 2024 wchodzi opłata dla podmiotów prowadzących działalność gastronomiczną lub handlową, korzystającą z wydawania napojów i żywności w jednorazowych pojemnikach i kubkach, z tworzyw sztucznych. Od 1 lipca 2024 powstaje też wymóg zapewnienia konsumentowi alternatywnego opakowania, podlegającego recyklingowi.

W Dzienniku Ustaw z 11 grudnia 2023 r. opublikowano rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia

9 grudnia 2023. w sprawie stawek opłaty na pokrycie kosztów zagospodarowania odpadów powstających z produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych

Sabina Kościsz, ekspertka ochrony środowiska, trenerka PCDK, prowadząca szkolenia z prawa ochrony środowiska, zwraca uwagę na jeszcze kilka ważnych wątków:

- weszła w życie unijna dyrektywa CSRD [dyrektywa w sprawie sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju], która od 2024 r., w kolejnych trzech etapach, zwiększy ilość spółek zobowiązanych do raportowania w zakresie ESG [czynniki w oparciu o które tworzone są ratingi i oce-

ny pozafinansowe firm, państw i innych organizacji – F środowisko, S społeczna odpowiedzialność, G ład korporacyjny]. Spełnianie kryteriów ESG zaczyna być standardem przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych.

- BDO w 2024 r. – nowy obowiązek rejestracji lub aktualizacji wpisu punktów handlowych oraz gastronomicznych, wprowadzających do obrotu określone produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych. Obowiązek aktualizacji wpisów dla wytwórców odpadów budowlanych o nowe kody.

Zmiany w prawie podatkowym

Podatkowo przedsiębiorcy odczuwają rok 2024 ze względu na wzrost wynagrodzenia minimalnego, a także przeciętnego prognozowanego miesięcznego wynagrodzenia. Otwierają się natomiast szanse na powrót zryczałtowanej stawki ZUS. Pojawiają się też ryzyka, w tym - brak implementacji dyrektywy DAC-7.

Zerowy podatek VAT

Od 1 lutego 2022 r. w Polsce obowiązuje obniżona do 0 proc. stawka VAT na żywność, która wcześniej objęta była 5 proc. stawką podatku. 11.12.2023 r. minister finansów podpisał rozporządzenie przedłużające „zerowy” VAT na żywność. Stawką 0% będą objęte towary spożywcze wymienione w poz. 1-18 załącznika nr 10 do ustawy o VAT. Zerowa stawka VAT obejmie zatem, tak jak obecnie, podstawowe produkty spożywcze: owoce, warzywa, mięso, nabiał i produkty ze zbóż.

Powrót zryczałtowanej stawki ZUS

Bez wątpienia rynkiem wstrząśnie podwyższenie kwoty minimalnej, a co za tym idzie – zwiększenie składki. 1 stycznia 2024 roku weszło w życie rozporządzenie rady ministrów z 14 września 2023 roku w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2024 roku.

Zgodnie z nim minimalne wynagrodzenie za pracę pracowników zatrudnionych na pełen etat wzrosło w tym roku dwukrotnie i wyniesie od 1 stycznia 2024: 4242,00 zł brutto, natomiast od 1 lipca: 4300,00 zł brutto. Wzrost przeciętnego wynagrodzenia wynosi 12,8%, a kwota prognozowanego miesięcznego wynagrodzenia została określona w Obwieszczeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z 4 grudnia 2023 roku to 7824 zł. Trzydziestokrotność tej kwoty wskazuje roczny limit podstawy na ubezpieczenie emerytalne i rentowe.

„Obowiązkowa składka ZUS rośnie aż o przeszło 180 zł miesięcznie – alarmuje Rzecznik MSP. – Do tego doliczyć trzeba wzrost składki zdrowotnej. Dla wielu zwłaszcza mikro- i małych firm to ciężar trudny do udźwignięcia”.

W rządowych zapowiedziach mamy obietnicę co najmniej miesięcznego urlopu od składek na ubezpieczenia społeczne, a także tego, na co najbardziej czekają przedsiębiorcy, to jest przywrócenie stałej składki zdrowotnej odliczanej od podatku. Rzecznik przedsiębiorców postuluje też zniesienie czasowego i przychodowego ograniczenia w programie Mały ZUS Plus.

Kasowy PIT

W trakcie exposé premiera padł temat kasowego PIT-u, czyli płatności podatku dochodowego dopiero po otrzymaniu zapłaty od kontrahenta. Byłoby to wzmocnienie mechanizmu odzyskiwania wierzytelności i obowiązującej już ulgi za złe długi, która nie zawsze spełnia swoją rolę. Temat jest póki co bardzo świeży, ale warto go obserwować.

Brak DAC-7

Marcin Pancer, doradca podatkowy, w 2024, stwierdza, że brak wciąż implementacji Dyrektywy Rady [UE] 2021/514 z 22 marca 2021 r. zmieniającej dyrektywę 2011/16/UE w sprawie współpracy administracyjnej w dziedzinie opodatkowania [DAC-7], co spowoduje w nowym roku chaos podatkowy. Na podstawie tej dyrektywy państwa członkowskie były zobowiązane do wdrożenia przepisów wewnętrznych (ustaw i rozporządzeń) obligujących operatorów platform handlu cyfrowego np. Allegro czy OLX, do raportowania informacji o sprzedawcach dokonujących za ich pośrednictwem co najmniej 30 transakcji lub takich, którzy za pośrednictwem platformy zarobili ponad 2.000,00 euro. Pierwsze takie dane miały zostać przekazane w roku 2024 r. i dotyczyć transakcji dokonanych w roku 2023 r. Przepisy zakładające raportowanie miały wejść w życie z dniem 1 września 2023 r., jednakże nie uchwalono ich do tej pory.

„Brak uchwalenia przepisów nie pozwala operatorom platform zbierania danych o swoich kontrahentach i raportowania o nich fiskusowi – alar-

muje Marcin Pancer. – Nie znaczy to jednak, że po uchwaleniu przepisów operatorzy nie będą zobowiązani do przekazania takich danych za rok 2023, bo tego wymaga dyrektywa. Jednakże wdrożenie przepisów z datą wsteczną jest jednak bardzo utrudnione, gdyż wymaga dostosowania do przepisów RODO w zakresie zbierania i udostępniania danych. Mamy więc istny galimatias prawny, w którym z jednej strony operatorzy na podstawie ogólnych przepisów dyrektywy winni przygotować się do raportowania ale ze względu na brak przepisów lokalnych nie mogą tego uczynić. Polscy operatorzy platform cyfrowych znaleźli się więc w trudnym położeniu nie tylko prawnym, ale i faktycznym, z uwagi bowiem na brak pewności prawa część z ich kontrahentów może przenieść się do platform międzynarodowych, które już dawno wdrożyły przepisy dyrektywy. Paradoksalnie za postępowanie zgodnie z prawem, czyli brak zbierania i raportowania, operatorzy mogą narazić się na konieczność zapłaty bardzo wysokich kar, omawiany powyżej projekt ustawy zakłada bowiem kary za brak wykonywania obowiązków nawet do miliona złotych i blokadę konta bankowego przedsiębiorcy”.

Dyrektywa Pilar II

Od 1 stycznia 2024 r. w wielu krajach Unii Europejskiej zaczęły obowiązywać przepisy Dyrektywy Pillar II wprowadzającej globalny podatek minimalny. W Polsce dyrektywa jeszcze nie obowiązuje, ale mimo to będzie dotyczyć dużych, międzynarodowych grup. Pillar jest jednym z instrumentów zaplanowanych przez OECD

do walki z unikaniem opodatkowania przez korporacje międzynarodowe. Zakłada, że grupa podatkowa w krajach Wspólnoty ma obowiązek płacić podatek wyrównawczy, co sprawi, że ostateczna stawka podatku nie będzie niższa niż 15 proc. Co za tym idzie – podmioty objęte dyrektywą będą musiały dopasować działania compliance do nowego obowiązku, w tym – monitorować zmiany w wartościach wpływających na podatek minimalny.

Podatek minimalny CIT dla spółek

2024 to pierwszy rok, w którym wchodzi w życie przepis o minimalnym CIT, odsunięte w czasie trzecią wersją Polskiego Ładu. Oznacza to, że podatek będzie opłacany przy rozliczeniach za 2024 rok. Będą go płacić te podmioty, które poniosły stratę, jak też te, których rentowność spadła poniżej 2 proc. Nowa danina to 10 proc. podstawy opodatkowania. Powstaje pytanie, w jaki sposób Pillar 2 będzie korespondował z minimalnym CIT. Podatek minimalny CIT dla spółek był przedmiotem protestów ze strony przedsiębiorców. O nieprowadzenie go do porządku prawnego postulują przedsiębiorcy zrzeszeni w Stowarzyszeniu Lewiatan, które na 2024 postuluje też między innymi:

- reformę systemu przedawnienia zobowiązań podatkowych - „Obecne przepisy powodują, że praktycznie żadne postępowanie nie jest realizowane w terminach wynikających z przepisów prawa - alarmuje Lewiatan - [I instancja 1 miesiąc, max 2; II instancja 2 miesiące, max 3], ponieważ organy podatkowe nie mają po-

trzeby, aby sprawnie prowadzić sprawy. Postępowania są rozpoczynane, następnie wszczynane są postępowania karno - skarbowe i znaczna część tych spraw nie jest kończona nawet w I instancji w podstawowym terminie przedawnienia. To bardzo obciąża przedsiębiorców i stanowi zaprzeczenie zasad jakimi kierować się powinny organy państwowe”;

- uporządkowanie systemu zwolnień z obowiązku rejestrowania na kasie fiskalnej - „organy podatkowe dysponują już w tym momencie instrumentami pozwalającymi na kontrolę sprzedaży dokonywanej bezgotówkowo, w szczególności plikiem JPK_WB pozwalającym na łatwą kontrolę otrzymywanych płatności. Zatem, dodatkowe narzędzie kontroli jakim jest ewidencjonowanie takiej sprzedaży przy pomocy kasy rejestrującej wydaje się zbędne”;
- korektę przepisów o podatku u źródła (withholding tax – wht) - jak alarmuje Lewiatan: „obecnie objaśnienia podatkowe dotyczące WHT nie zostały oficjalnie opublikowane, natomiast te, które wciąż są w wersji nieostatecznej zawierają liczne błędy merytoryczne, ograniczenie praw podatników i płatników oraz są całkowicie niedostosowane do rzeczywistości gospodarczej, w której funkcjonują przedsiębiorstwa”;

Zmiany w prawie pracy

Prawo pracy dopasowuje się do unijnych standardów, niestety czasami zapominając o specyfice polskiego

rynku. Niektóre zmiany dotyczące np. godzenia życia prywatnego z zawodowym są pożądane, inne mogą sprawić, że jeszcze bardziej powiększy się zatrudnianie „na czarno”.

Domniemanie etatu

Parlament Europejski i Rada UE i Parlament podpisały wstępne porozumienie w sprawie dyrektywy o pracy platformowej. Ma ona dotyczyć pracowników aplikacji elektronicznych, takich jak Glovo czy Uber i zapewnić im tzw. domniemanie etatu, czyli zatrudnienie na umowę o pracę, o ile pracownik będzie spełniał dwa z pięciu kryteriów podanych w dyrektywie (jeszcze ich nie znamy). Domniemanie wprowadzone w Polsce ma zostać rozciągnięte na większą liczbę pracowników, np. programistów. „W realiach naszej gospodarki umowa cywilnoprawna pełnią pozytywną funkcję na rynku – komentuje pomysł Adam Abramowicz, rzecznik przedsiębiorców. – Jest prawdą, że umowa o pracę lepiej chroni prawa pracownika. Ale zamiast promować ją sztucznymi regulacjami, warto zaufać samorzutnym procesom rynkowym”. Z drugiej strony takie rozwiązanie mogłoby wyrównać szanse tym pracodawcom, którzy ponoszą wyższe koszty zatrudniania pracowników na umowie o pracę.

Nowości w urlopach

Znowelizowany Kodeks pracy wprowadził dodatkowe 5 dni bezpłatnego urlopu opiekuńczego. Może on być wykorzystany do opieki nad członkiem rodziny lub osobą zamieszkującą z pracownikiem, lub też do wsparcia przy opiece. Wprowadzono również

tzw. urlop z powodu siły wyższej, w wymiarze 2 dni lub 16 godzin na rok. Można go wykorzystać niezależnie od urlopu na żądanie w związku z wystąpieniem nagłych, losowych zdarzeń. Jest on płatny w wymiarze 50 proc. wynagrodzenia.

Zmiana przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe

Rynek pracy reaguje na pandemię, wymogi work-life balance, a także powszechną już i przynoszącą społeczne negatywne skutki zdrowotne pracę przy laptopach, komputerach czy tabletach. W związku z tym 17 listopada weszło w życie Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 18 października 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe [Dz.U. z 2023 r., poz. 2367]. Na mocy rozporządzenia pracodawca musi zapewnić pracownikowi na jego życzenie między innymi podnózek. Nowy wymóg to także system komputerowy, który powinien zapewniać przekazywanie pracownikom informacji zwrotnej o ich działaniu. Pracodawca będzie też zobowiązany do zwrotu środków pracownikowi, który zakupi soczewki lub okulary z recepty.

Cyfryzacja

Rok 2024 może być przełomowy dla systemu informatycznego księgowości, a to ze względu na wejście obowiązkowego KSeF-u. Dla niektórych podmiotów ważną informacją jest też pojawienie się obowiązku korzystania z e-Doręczeń.

Nowe rozporządzenie techniczne KSeF

Rozporządzenie techniczne z dnia 27 grudnia 2021 r. w sprawie korzystania z Krajowego Systemu e-Faktur przestało obowiązywać 30 czerwca 2023 roku. Kolejne jest na etapie opiniowania. Będzie ono określać nowe zasady obowiązkowej e-faktury. Projekt rozporządzenia załączamy pod artykułem. Business Centre Club opracował dokument „Głos przedsiębiorców w sprawie wyzwań związanych z nadchodzącymi zmianami w systemie faktur elektronicznych”, w którym przedstawia wyniki ankiety dotyczącej znajomości nowego prawa i zwraca uwagę na kilka istotnych kwestii dotyczących KSeF. Okazuje się, że większość przedsiębiorców nie ma dostatecznej wiedzy o nowym systemie, co wynika też w braku wiążących informacji. 55 proc. przedsiębiorców nie uważa, że system usprawni obieg dokumentów, a aż 84 proc. jest zdania, że nie ograniczy on kosztów firmy. Jak czytamy w opracowaniu, pojawiają się też wątpliwości, co do tego, czy dotychczas funkcjonujące w firmach systemy będą wymagały zakupu konwertera, który najpierw dokument przeniesie do istniejącego programu księgowego, a potem dalej umożliwi wysyłka do KSeF? Inni zauważyli, że w przypadku zdarzających się pomyłek brakuje możliwości edycji faktury w celu wyeliminowania marnotrawstwa w postaci wystawiania korekt, które oznaczają wydłużony czas na zatwierdzenie. Dla zapewnienia funkcjonalności obiegu dokumentów sprzedaży, zaproponowali wprowadzenie możliwości dodawania załączników. Ich zdaniem, bez tego KSeF stanie

się tylko „dodatковым obowiązkiem” dla przedsiębiorców, ponieważ szereg branż z uwagi na konieczność przekazywania wraz z fakturą np. protokołu odbioru, będzie zmuszona równolegle prowadzić inny obieg dokumentów np. mailowo. W ankiecie znalazł się również postulat dodania obsługi załączników do faktur za pośrednictwem KSeF oraz ujednoczenie formatu wymiany faktur XML w ramach całej Unii Europejskiej. Przedsiębiorcy oczekiwali również wprowadzenia KSeF jednocześnie we wszystkich krajach unijnych.

E-doręczenia od 1 października 2024 r.

e-Doręczenia to elektroniczny odpowiednik listu poleconego za potwierdzeniem odbioru. Dzięki tej usłudze podmioty publiczne, obywatele i firmy mogą korzystać z wygodnych i bezpiecznych doręczeń elektronicznych. Są one równoważne prawnie tradycyjnej przesyłce poleconej za potwierdzeniem odbioru.

Twoja firma będzie miała obowiązek korzystania z e-Doręczeń, jeżeli jest zarejestrowana w Centralnej Ewidencji i Informacji Działalności Gospodarczej [CEiDG] lub Krajowym Rejestrze Sądowym [KRS]. Adres do e-Doręczeń będą musiały mieć też inne podmioty niepubliczne wpisane do KRS, na przykład fundacje i stowarzyszenia. W komunikacie z dnia 21 grudnia 2023 r. Minister Cyfryzacji zmienił termin stosowania e-Doręczeń przez podmioty wskazane w ustawie o doręczeniach elektronicznych. Obowiązek ten wchodzi w życie 1 października 2024 r., zamiast 30 grudnia 2023 r.

Ponadto w 2024 roku planowane są następujące zmiany w e-Doręczeniach:

- limit wielkości wiadomości z załącznikami zwiększy się z 15 MB do 500 MB,
- maksymalna liczba adresatów wiadomości masowej zwiększy się z 15 do 1000 adresatów,
- zmieni się moment wystawienia dowodu doręczenia – będzie to następowało w chwili otwarcia wiadomości – obecnie dzieje się to, gdy odbiorca loguje się do skrzynki do e-Doręczeń,
- w aplikacji mObywatel zostaną uruchomione powiadomienia z e-Doręczeń,
- będzie możliwe podpisywanie wiadomości za pomocą profilu zaufanego.

Dofinansowania UE w 2024 roku

Największe wsparcie w nowym roku skierowane zostanie na projekty badawczo-rozwojowe, wdrożenie ich wyników do działalności firm, a także na projekty związane z ekspansją zagraniczną oraz cyfryzacją, robotyzacją i automatyzacją przedsiębiorstw. Warto przyrzeć się następującym programom:

- Program FENG, a w nim:
  - Działanie 1.1 Ścieżka SMART
  - Działanie 2.12 Granty na euro-granty
  - Działanie 2.25 Promocja marki innowacyjnych MŚP
  - Działanie 3.1 Kredyt ekologiczny
- Program FENX.01.01 Efektywność energetyczna

- FERS Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027

Tu do rozdysponowania dotacje na rozwój, pozyskanie know-how, w tym szkolenia, w ramach:

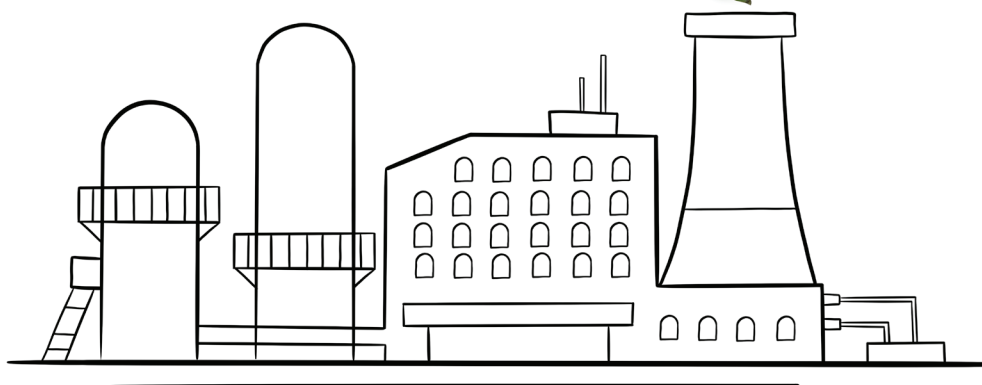
- Usługi rozwojowe 4.0.
- Akademia HR – oferta dla operatorów
- GOZ – to się opłaca
- Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej, a tu:
  - Działanie FEPW.01.02 Automatyzacja i robotyzacja w MŚP
  - Działanie FEPW.01.03 Gospodarka o obiegu zamkniętym w MŚP

Warto też śledzić konkursy Narodowego Centrum Badań i Rozwoju na 2024, w tym projekty realizowane w konsorcjach. Obecnie trwa nabór wniosków na program SMART Konsorcja z budżetem wynoszącym 1 335 000 000 zł.

Zakończenie naboru wniosków jest zaplanowane na 8 lutego 2024 r. Jest on zaplanowany na realizację kompleksowych projektów z zakresu: prac B+R, wdrożeń innowacji, rozwoju infrastruktury B+R, internacjonalizacji, rozwoju kompetencji pracowników i osób zarządzających przedsiębiorstwem, cyfryzacji i zazieleniania działalności przedsiębiorstw.

PCDK

Doradztwo CBAM

szkolenia

sporządzanie
raportu

weryfikacje
współczynników

wsparcie w zbieraniu
i porównaniu danych

automatyzacji
procesów

weryfikacja
kodów CN

DOCE^{TM} CBAM

Innowacyjna aplikacja wspomagająca sporządzanie sprawozdań CBAM oraz administrację i kontakt z dostawcami

Kontakt

22 299 23 23
biuro@pcdk.pl

Puste faktury – sposób na oszustwo podatkowe. Przykłady z życia wzięte

Kontynuujemy cykl o sposobach robienia „wałków na vacie”. W artykule zamieszczonym w poprzednim numerze Monitora omówiona została instytucja karuzeli podatkowej, która jest niejako koroną oszustw vatowskich, co nie zmienia faktu, że przestępcy podatkowi korzystają również z bardziej trywialnych, przy czym niemniej skutecznych, sposobów zarabiania na podatku VAT. Często służą im do tego puste faktury

Faktura jest na gruncie ustawy o VAT dokumentem księgowym potwierdzającym transakcję i umożliwiającym jej prawidłowe ujęcie w księgach wystawcy i odbiorcy. Jest to dokument sformalizowany, niegdyś papierowy, dziś coraz częściej – elektroniczny. Jej treść została określona w art. 106e ustawy o VAT. Faktury mogą być nierzetelne podmiotowo, nierzetelnej przedmiotowo, lub nierzetelne zarówno podmiotowo, jak i przedmiotowo.

W przypadku pustych odpowiedzialność karnoskarbową ponosi niekiedy kupujący, nawet jeśli w momencie zakupu dopełnił należytej staranności.

Funkcja faktury

Z uwagi na swoją rolę faktura powinna być przechowywana przez okres pięciu lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym upłynął termin płatności podatku i powinna zostać okazana na każde żądanie organu podatkowego. Jednak najważniejszą rolą faktury jest realizacja funkcji podatku od towarów i usług wrazonej w art. 86 tej ustawy, czyli możliwości odliczenia podatku naliczonego z niej wynikającego od podatku należnego przez odbiorcę faktury. Funkcję faktury dobitnie wyrażono w orzeczeniu WSA w Łodzi z 25 maja 2016 r. I SA/Łd 1347/15, w którym podkreślono, iż prawo do odliczenia VAT nie wystę-

puje, jeżeli podatnik nie otrzyma faktury. Sąd ten podkreślił, iż art. 86 ust. 2 w sposób wyczerpujący wylicza źródła podatku naliczonego.

Wadliwość faktury a prawo do odliczenia podatku

Skoro już wiemy, jak ważnym dokumentem jest faktura, to warto się zastanowić nad tym, jak jej wadliwość wpływa na prawo do odliczenia podatku naliczonego? Stanowisko w tym zakresie istotnie bowiem ewaluowało na przestrzeni czasu. W okresie obowiązywania ustawy o VAT z dnia 8 stycznia 1993 r. brak jakiegokolwiek elementu faktury stanowił podstawę do odmowy odliczenia VAT.

Istnieje szereg orzeczeń WSA i NSA, z których wynika, iż choćby brak słowa „faktura” na dokumencie uniemożliwił odliczenia VAT naliczonego i to pomimo faktu, że transakcja miała miejsce! Pod wpływem zmian legislacyjnych, a w szczególności ze względu na wejście Polski do UE, stanowisko w tym zakresie uległo złagodzeniu. Obecnie przyjmuje się, iż drobne pomyłki w fakturze nie uniemożliwiają odliczenia VAT, zaś strony mają możliwość ich skorygowania. Odbiorca może w pewnych przypadkach wystawić notę korygującą, zaś jej wystawca może wystawić fakturę korygującą nieprawidłowości.

Czym jest pusta faktura

Posiadanie faktury nie jest wystarczającym czynnikiem umożliwiającym odliczenia VAT, musimy bowiem pamiętać, że prawo to będzie się odbiorcy należeć tylko wtedy, gdy faktura udokumentuje rzeczywistą transakcję gospodarczą... I tu przechodzimy do sedna sprawy. Wśród polskich „przedsiębiorców” w pewnym okresie pojawił się bowiem trend do wystawiania tzw. pustych faktur, czyli takich, które w ogóle nie wiele mają wspólnego z obrotem gospodarczym. To kiedy mamy do czynienia z tzw. pustą fakturą wyjaśnił NSA w wyroku z dnia 26 listopada 2014 r. I FSK 1537/15. NSA stwierdził, że

- faktura może być nierzetelna z tego powodu, że czynność nią udokumentowana została dokonana, ale nie przez jej wystawcę tylko przez inny podmiot;
- faktura może nie dokumentować czynności rzeczywiście dokona-

nej, tj. mogą na niej być wymienione inne towary lub usługi niż w rzeczywistości były świadczone – wówczas również jest nierzetelna;

- faktura może być nierzetelna także wtedy, gdy dokumentowana transakcja w ogóle nie została dokonana.

O ile w trzecim przypadku opisanym w wyroku NSA nie możemy mieć wątpliwości co do tego, że nabywca nie ma prawa do odliczenia podatku VAT naliczonego, o tyle w przypadkach 1 i 2 prawo do odliczenia VAT zależy od dobrej wiary podatnika i należytej staranności, o której pisałem w poprzednim artykule [zapraszamy do lektury Monitora CDK z grudnia 2023 roku].

W pierwszym przypadku mówimy o fakturze nierzetelnej podmiotowo, w dwóch kolejnych o fakturze nierzetelnej przedmiotowo, przy czym trzeci przypadek dotyczy właśnie pustych faktur VAT.

Skutki podatkowe wystawiania pustych faktur VAT

Skutki te poza przypadkiem dobrej wiary – są różne dla wystawcy i odbiorcy faktury. Wystawca co do zasady będzie tracił prawo do odliczenia podatku VAT naliczonego z niej wynikającego i w razie kontroli będzie musiał zwrócić VAT odliczony wraz z odsetkami za zwłokę, o których mowa w ordynacji podatkowej. Taki podatnik musi się również liczyć z tym, że w razie kontroli zostanie mu wymierzone dodatkowe zobowiązanie w VAT, które może wynosić nawet 100% kwoty zaniżenia zobowiązania podatkowego.

Wystawca pustej faktury musi liczyć się z kolei z tym, że zostanie na niego nałożony obowiązek zapłaty VAT wynikającego z pustej faktury na podstawie art. 108 ust. 1 ustawy o VAT.

Przykłady wystawiania pustych faktur i skutki karnoprawne

1. Drukarnia faktur

Pan Alojzy [imię zmyślone] miał na swoim koncie już kilka wyroków karnych, w tym za przestępstwa podatkowe, ale jak to z przestępcami bywa, nie mógł znaleźć sobie nowego zajęcia, więc postanowił wrócić do tego, na czym zna się najlepiej, czyli do oszustw z wykorzystaniem podatku od towarów i usług.

Alojzy starał się zachować pozory swojej legalności, więc udał się do odpowiednich urzędów i zarejestrował działalność gospodarczą jako malarz, tynkarz akrobata [wykorzystał wszystkie kody PKD], zarejestrował się również jako czynny podatnik VAT. Na jego nieszczęście osoby, które znały jego dawną działalność, złożyły wniosek by wykreślić Alojzego z CEIDG.

Na szczęście dla Alojzego są w tym kraju również ludzie, którzy do swych obowiązków podchodzą nazbyt [albo niewystarczająco] skrupulatnie i którzy rozpatrując wniosek o wykreślenie z CEIDG stwierdzili, iż nie mogą tego zrobić, gdyż zakaz dotyczy działalności objętej VAT. Dzięki tej decyzji Alojzy mógł zacząć swoją działalność, która polegała na drukowaniu faktur na usługę lub towar, jakich akurat potrzebował jego kontrahent. Za wystawienie faktury Alojzy pobierał od 10% jej wartości brutto.

Cały proceder był bardzo prosty. Po otrzymaniu zamówienia Alojzy wystawiał fakturę wedle upodobania. Klient wpłacał kwotę brutto z faktury na konto Alojzego, który następnie wypłacał 90% wartości faktury i zwracał je wraz z fakturą. Alojzy był na tyle przedsiębiorczy, że nawiązał współpracę z kilkoma taksówkarzami, którzy polecali jego usługi w zamian za drobny % wartości faktury.

Proceder trwał blisko 5 lat i naraził Skarb Państwa na straty w wysokości kilku miliardów złotych. Ostatecznie sprawcy zostali wykryci i większość z nich poniosła odpowiedzialność, w tym również karnoskarbową. Nie dotyczyło to jednak Alojzego, wobec którego stwierdzono schizofrenię paranoidalną i niepoczytalność w chwili popełnienia czynu. W przypadku Pana Alojzego faktury były puste zarówno podmiotowo, jak i przedmiotowo. Nie dokumentowały bowiem żadnych transakcji.

Z ostatnich informacji, jakie mam o panu Alojzym, wynika że obecnie toczy bój sądowy z autorami piosenki „Czarny chleb i czarna kawa”, gdyż uważa, że to on jest jej twórcą.

2. Przedsiębiorczy Azjaci

Słyszeliście o Wólce Kosowskiej? Jeżeli nie to wiedźcie, że jest to jedna z największych patologii podatkowych w Polsce. Codziennie obraca się tam towarami za miliony złotych, ale transakcje te często są dokonywane „pod stołem”. Dzięki Wólce powstało takie pojęcie jak „super netto” rozumiane jako kwota bez żadnych podatków. Na Wólce bowiem cena towaru zależy od tego, czy chcemy

na nią fakturę, czy też nie. Wólka stała się miejscem częstych nalotów służb specjalnych wszelakiej maści. Oczywiście podczas takich nalotów wszyscy zaczynają postępować zgodnie z prawem, przez co dochodzi do absurdów, np. jeden ze sprzedawców w ciągu kilku godzin kontroli wygenerował większy przychód niż przez pięć ostatnich lat podatkowych!

Wólka kojarzy się więc z patologią, jeżeli jednak chcecie zaopatrzyć się tekstyliami, to jest to jedno z niewielu miejsc, w Polsce gdzie możecie to zrobić hurtowo. W takich warunkach transakcji dokonywał jeden z moich klientów. Transakcje wyglądały w ten sposób, że wybierał towar w boksach, składał na niego zamówienie, dokonywał przedpłaty, a towar wraz z fakturą dostarczał mu kurier. Współpraca była wzorowa i trwała około 4 lat. Mój klient zawsze nabywał towar w tym samych boksach, problem w tym, że faktury dostawał za każdym razem od innych sprzedawców. Sprzedawcami były spółki z o.o., a ich reprezentantami osoby pochodzące z Dalekiego Wschodu. Po kilku takich transakcjach sprzedawca zniknął wraz z pieniędzmi, nie płacąc od nich żadnych podatków.

Poszkodowanym został mój klient, któremu fiskus zakwestionował prawo do odliczenia VAT naliczonego z faktur otrzymanych z Wólki. W wyniku przeprowadzonego postępowania podatkowego zaległość mojego klienta w VAT wraz z odsetkami wynosiła około 1,5 miliona złotych. Wymierzono mu również dodatkowe zobowiązanie w VAT w wysokości 100% należności. Cała zabawa mogła go więc kosztować blisko 3 miliony złotych!

Mogła, ale nie kosztowała, bo dzięki wykorzystaniu kilku kruczków prawnych udało się doprowadzić do uniknięcia domiaru VAT i przedawnienia części należności, wskutek czego do zapłaty pozostało około 100 tysięcy złotych. Sporo, ale i tak dużo mniej niż 3 miliony.

W przypadku Azjatów faktury były puste podmiotowo, do transakcji bowiem faktycznie dochodziło, jednak nie pomiędzy podmiotami wyszczególnionymi na fakturach. I tu ćwiczenie na koniec – odpowiedzcie sobie sami na pytanie, czy mój klient mógł się powołać na dobrą wiarę podatnika?

Marcin Pancer

Radca prawny specjalizujący się w kompleksowej obsłudze przedsiębiorców. Zajmuje się prawem podatkowym, w szczególności podatkiem dochodowym i podatkiem od towarów i usług. Na co dzień zajmuje się również sprawami frankowymi i prowadzeniem sporów z instytucjami finansowymi, a także reprezentowaniem przedsiębiorców w sporach z organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Feryjne szkolenia wyjazdowe

Szkoła przywództwa – buduj swoją pozycję lidera

Włochy, Folgaria - Lavarone
Grand Hotel Astoria****
13-20 stycznia 2024 roku

WIĘCEJ

W cenie i w obiekcie:

- **5 dniowe spotkania coachingowe**
- **7 noclegów w pokojach 2,3 lub 4-osobowych (do wyboru)**
- **skipass w cenie**
- **wyżywienie serwowane w restauracji Seisottozero: Śniadania - bufet szwedzki, obiadokolacje do wyboru z trzech pierwszych i trzech drugich dań oraz bufet sałatkowy i deserowy.**
- **bezpłatny wstęp na basen, saunę.**
- **wstęp do hotelowej siłowni,**
- **sala zabaw dla dzieci,**
- **squash,**
- **bezprzewodowy internet WI-FI.**
- **możliwość zapisu os. towarzyszącej**

KOMPETENCJE PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI PRACY – NA CO ZWRACAĆ UWAGĘ PRZY KONTROLI

Zgodnie z przepisami Kodeksu pracy, nadzór i kontrolę przestrzegania prawa pracy, w tym przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, sprawuje Państwowa Inspekcja Pracy. Podstawą prawną, w oparciu o którą Państwowa Inspekcja Pracy dokonuje kontroli podmiotów w zakresie w niej wskazanym, jest art. 10 ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy [Dz. U. z 2022 r. poz. 1614, z późn. zm.].

Kontrola w zakresie przestrzegania przepisów prawa pracy i ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

Zgodnie z ustawą, do zadań Państwowej Inspekcji Pracy w tym zakresie należy:

- nadzór i kontrola przestrzegania przepisów prawa pracy, w szczególności przepisów i zasad BHP, przepisów dotyczących stosunku pracy, wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy, czasu pracy, urlopów, uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem, zatrudniania młodocianych i osób niepełnosprawnych;
- kontrola legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, wykonywania działalności oraz kontrola przestrzegania obowiązku:
  - informowania powiatowego urzędu pracy przez bezrobotnych o podjęciu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności,
  - opłacania składek na Fundusz Pracy,
  - dokonania wpisu do rejestru agencji zatrudnienia działalności, której prowadzenie jest uzależnione od uzyskania wpisu do tego rejestru,
  - prowadzenia agencji zatrudnienia zgodnie z warunkami określonymi w przepisach ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
  - prowadzenia działalności przez podmioty wskazane w art. 18c ustawy o promocji zatrudnienia, czyli przez podmioty, od których nie wymaga się wpisu świadczenia usług na rzecz bezrobotnych i poszukujących pracy do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia, zgodnie z warunkami określonymi w konkretnych przepisach ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
  - kontrola legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców.

Nadzór i kontrola zapewnienia odpowiednich warunków pracy osobom zatrudnionym na innej podstawie niż stosunek pracy

Do zadań Państwowej Inspekcji Pracy w tym obszarze należy nadzór i kontrola zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy osobom zatrudnionym na innej podstawie niż stosunek pracy, tj.:

- osobom fizycznym wykonującym pracę na innej podstawie niż stosunek pracy oraz osobom wykonującym na własny rachunek działalność gospodarczą w miejscu wyznaczonym przez pracodawcę lub przedsiębiorcę niebędącym pracodawcą, na którego rzecz praca jest świadczona;
- przez podmioty organizujące pracę wykonywaną przez osoby fizyczne na innej podstawie niż stosunek pracy, w ramach prac społecznie użytecznych;

- osobom przebywającym w zakładach karnych i zakładach poprawczych, wykonującym pracę, a także żołnierzom w służbie czynnej, wykonującym powierzone im prace,
- studentom i uczniom niebędących pracownikami a odbywających zajęcia na terenie pracodawcy.

Kontrola obowiązku wypłacania wynagrodzenia osobom zatrudnionym na innej podstawie niż stosunek pracy

W tym zakresie Państwowa Inspekcja Pracy kontroluje prawidłowość wypłacania wynagrodzeń osobom zatrudnionym na innej podstawie niż stosunek pracy w wysokości wynikającej z minimalnej stawki godzinowej określonej w przepisach ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.

Kontrola przestrzegania przepisów o ograniczeniu handlu w niedziele i święta

Państwowa Inspekcja Pracy uprawniona jest także do kontroli przestrzegania przepisów ustawy z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni, w zakresie powierzenia pracownikowi lub zatrudnionemu wykonywania pracy w handlu lub wykonywania czynności związanych z handlem w placówkach handlowych.

Kontrola spełniania przez pracodawców obowiązków wynikających z przepisów o PPK

Zgodnie z ustawą, w zakresie zadań Państwowej Inspekcji Pracy mieści się również kontrola spełniania przez

pracodawców obowiązków wynikających z ustawy z dnia 4 października 2018 roku o pracowniczych planach kapitałowych, w szczególności dotycząca obowiązku zawierania umów o prowadzenie PPK i umów o zarządzanie PPK oraz dokonywania wpłat do PPK.

Kontrola przestrzegania przepisów o emeryturach pomostowych

W tym zakresie Państwowa Inspekcja Pracy może dokonywać kontroli wykazu stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, oraz kontroli ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w kontekście ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych.

Pozostałe uprawnienia Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie nadzoru i kontroli

1. Kontrola przestrzegania przepisów zawartych w ustawie z dnia 28 lipca 2023 roku o delegowaniu kierowców w transporcie drogowym oraz w ustawie z dnia 10 czerwca 2016 roku o delegowaniu pracowników w ramach świadczenia usług.
2. Kontrola w zakresie spełniania przez wyroby wymagań, w tym dotyczących BHP (kontrola spełniania przez wyroby wymagań, kontrola w zakresie stwarzania przez wyroby zagrożenia oraz kontrola w zakresie niezgodności formalnych, w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 roku o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku, w odniesieniu do wyrobów

przeznaczonych do stosowania u pracodawców, z wyłączeniem wyrobów podlegających kontroli innych właściwych organów nadzoru rynku w rozumieniu wyżej wymienionej ustawy, oraz prowadzenie postępowań w tych sprawach; kontrola wyrobów wprowadzanych do obrotu lub oddanych do użytku pod względem spełniania przez nie zasadniczych lub innych wymagań dotyczących BHP, określonych w odrębnych przepisach].

3. Nadzór nad przestrzeganiem warunków stosowania chemikaliów i substancji chemicznych.
4. Kontrola przestrzegania wymagań BHP określonych w przepisach o organizmach genetycznie zmodyfikowanych.
5. Kontrola spełniania obowiązków przewidzianych w ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne.

Katarzyna Pałucka

Prawnik, specjalista w zakresie HR. Ukończyła studia wyższe na kierunku prawo, na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego; swoje wykształcenie uzupełniła na studiach podyplomowych z zakresu ZZL i na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego.

Wezwanie pracownika przez organ państwowy a nieobecność w pracy

Stawiennictwo pracownika, w prywatnej sprawie, na wezwanie policji, prokuratury, sądu czy innego organu państwowego w charakterze strony, oskarżonego czy świadka jest obowiązkowe. Zaniechanie tego obowiązku może wiązać się z nałożeniem na niego kary grzywny.

Najczęściej takie wezwanie wiąże się z koniecznością zwolnienia z pracy i zwrotu kosztów wynikających z utraty zarobków za czas stawiennictwa. Niestety nie ma aktu prawnego, który regulowałaby w sposób kompleksowy to zagadnienie.

Wezwanie pracownika a obowiązek pracodawcy

Obowiązek do zwolnienia pracownika od pracy na czas niezbędny do stawienia się na wezwanie organu administracji rządowej lub samorządu terytorialnego, sądu, prokuratury, policji albo organu prowadzącego postępowanie w sprawach o wykroczenia, na pracodawców wprost nakłada rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 15 maja 1996 roku w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom zwolnień od pracy [Dz. U. z 2014 r. poz. 1632].

Zgodnie z ww. rozporządzeniem, pracodawca zwalnia pracownika od pracy, ale nie ma obowiązku wypłacać pracownikowi wynagrodzenia za dzień nieobecności (wyjątek stanowi sytuacja, gdy pracownik skorzysta z urlopu wypoczynkowego na ten czas lub z wyjścia prywatnego, które odpracuje w ustalonym z pracodawcą terminie). Pracodawca jest jednak zobowiązany do wydania pracownikowi, na jego wniosek, zaświadczenia określającego wysokość utraconego wynagrodzenia za czas zwolnienia,

aby ten mógł uzyskać od organu, który go wezwał, rekompensaty pieniężnej z tego tytułu.

Wezwanie na świadka a obowiązek pracownika

Pracownik ma obowiązek usprawiedliwić swoją nieobecność w pracy w związku z wezwaniem przez organ państwowy do stawiennictwa. Dowodem usprawiedliwiającym nieobecność pracownika w pracy jest przede wszystkim jego imienne wezwanie do osobistego stawienia się w siedzibie organu w charakterze strony, oskarżonego czy świadka. Co więcej, pracownik powinien powiadomić pracodawcę o przyczynie zwolnienia oraz o przewidywanym okresie nieobecności w pracy, jeżeli termin ten jest z góry wiadomy lub możliwy do przewidzenia. W przypadku gdy nie było możliwe przedstawienie pracodawcy wezwania, pracownik powinien zawiadomić pracodawcę o przyczynie swojej nieobecności, nie później jednak niż w drugim dniu nieobecności w pracy.

Czas zwolnienie z pracy

Pracodawca zobowiązany jest zwolnić pracownika od pracy na czas trwania czynności przed organem państwowym, uwzględniając czas dojazdu do siedziby organu. Jeżeli siedziba organu znajduje się w innym mieście, wówczas pracownik otrzyma zwolnienie z całego dnia pracy.

Zwrot kosztów stawiennictwa

Obowiązek zwrotu kosztów stawiennictwa należy do organu wzywającego i może obejmować zwrot:

- kosztu utraconych zarobków;
- kosztu przejazdów;
- kosztu dojazdów środkami komunikacji miejscowej;
- kosztu noclegów;
- dietę.

Wezwany pracownik ma prawo żądać zwrotu kosztów z tytułu samego stawiennictwa, niezależnie od tego, czy faktycznie wykonane zostały przed organem właściwe czynności. Zwrot kosztów przyznaje się wyłącznie na wniosek wezwanego pracownika. Wniosek o przyznanie należności składa się ustnie do protokołu lub na piśmie, w terminie trzech dni od dnia zakończenia czynności. Wniosek złożony po wskazanym terminie może zostać oddalony. Roszczenie o zwrot należności z tytułu zwrotu kosztów przedawnia się z upływem trzech lat, licząc od dnia powstania roszczenia.

Katarzyna Pałucka

Prawnik, specjalista w zakresie HR. Ukończyła studia wyższe na kierunku prawo, na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego; swoje wykształcenie uzupełniła na studiach podyplomowych z zakresu ZZL i na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego.

NOWE ZASADY PRACY PRZY MONITORACH EKRAKOWYCH

Nowe zasady w zakresie minimalnych wymagań bhp i ergonomii pracy przy monitorach ekranowych będą miały zastosowanie do stanowisk pracy utworzonych od dnia 17 listopada 2023. Natomiast stanowiska pracy utworzone do tego dnia będą musiały zostać dostosowane w ciągu 6 miesięcy.

17 listopada 2023 weszła w życie nowelizacja rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 18.10.2023 r. zmieniająca rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe [Dz.U. z 2023 r. poz. 2367]. Sprawdzamy, co się zmienia.

Systemy przenośne

W przypadku stosowania systemów przenośnych przeznaczonych do użytkowania na danym stanowisku pracy co najmniej przez połowę dobowego wymiaru czasu pracy (ważne: przepisy rozporządzenia nie będą miały zastosowania do systemów przenośnych nieprzeznaczonych do użytkowania na danym stanowisku pracy co najmniej przez połowę dobowego wymiaru czasu pracy), stanowisko pracy musi być wyposażone w:

1. stacjonarny monitor ekranowy lub podstawkę zapewniającą ustawienie ekranu tak, aby jego górna krawędź znajdowała się na wysokości oczu pracownika,
2. dodatkową klawiaturę,
3. mysz.

Monitor ekranowy

Regulacje ustawienia monitora powinny umożliwiać pochYLENIE ekranu, zaś ustawienie monitora i innych elementów wyposażenia nie może wymuszać

niewygodnych ruchów głowy i szyi. Co więcej, górna krawędź monitora ekranowego powinna znajdować się na wysokości oczu pracownika.

Klawiatura i mysz

Do podstawowego wyposażenia stanowiska pracy włączono mysz. Zrezygnowano natomiast z wymogów dotyczących regulacji kąta nachylenia klawiatury i jej wysokości.

Stół

Usunięto wymogi co do szerokości i głębokości stołu oraz wysokości stołu i siedziska krzesła, a także co do zalecenia, aby powierzchnia stołu była jasna. Konstrukcja stołu musi jednak umożliwiać m.in. ustawienie klawiatury z zachowaniem takiej odległości od przedniej krawędzi stołu, która umożliwi podparcie dla rąk i przedramion z zachowaniem co najmniej kąta prostego między ramieniem i przedramieniem.

Krzesło

Zgodnie z nowymi zasadami krzesło powinno mieć m.in.:

1. regulację wysokości siedziska, regulację wysokości oparcia odcinka lędźwiowego kręgosłupa, regulację kąta pochYLENIA oparcia [zrezygnowano z określenia zakresu regulacji],
2. regulowane podłokietniki.

Uchwyt na dokumenty

Jeżeli przy wykonywaniu pracy istnieje konieczność korzystania z dokumentów, to stanowisko pracy należy wyposażyć w uchwyt na dokumenty tylko na wniosek pracownika. Zrezygnowano natomiast z określenia miejsca umocowania uchwyty.

Podnózek

Stanowisko pracy trzeba wyposażyć w podnózek tylko na wniosek pracownika. Pozostałe wymogi dotyczące podnóżka usunięto.

Organizacja przestrzeni

Stanowisko pracy powinno być tak usytuowane w pomieszczeniu, aby pracownik miał do niego swobodny dostęp. Wymogi w zakresie odległości pomiędzy monitorami wykreślono z rozporządzenia.

Oświetlenie

Zrezygnowano z wymogu, by natężenie oświetlenia miało spełniać wymagania z Polskich Norm. Dodano natomiast wymóg, aby oświetlenie na poszczególnych stanowiskach pracy dostosowane było do rodzaju wykonywanych prac.

Ochrona zdrowia

Pracodawca ma obowiązek zapewnić pracownikom okulary lub szkła kontaktowe korygujące wzrok - pozostałe warunki dotyczące tego obowiązku pozostają bez zmian.

NOWA PŁACA MINIMALNA I JEJ WPŁYW NA INNE ŚWIADCZENIA ZWIĄZANE ZE STOSUNKIEM PRACY

Od 1 stycznia 2024 r. miesięczne minimalne wynagrodzenie za pracę wynosi 4242 zł, z kolei minimalna stawka godzinowa dla zleceniobiorców to 27,70 zł. Kolejny wzrost minimalnego wynagrodzenia będzie miał miejsce od 1 lipca 2024 r. i wyniesie 4300 zł, zaś stawka godzinowa z umów zleceń – 28,10 zł. Wzrost minimalnego wynagrodzenia pociąga za sobą również wzrost innych świadczeń związanych ze stosunkiem pracy.

Składniki wynagrodzenia minimalnego

Zgodnie z przepisami ustawy z 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę [Dz.U. z 2020 r. poz. 2207], wysokość wynagrodzenia pracownika zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy nie może być niższa od wysokości minimalnego wynagrodzenia.

Do minimalnego wynagrodzenia wlicza się składniki wynagrodzenia i inne świadczenia wynikające ze stosunku pracy, zaliczone według zasad statystyki zatrudnienia i wynagrodzeń określonych przez Główny Urząd Statystyczny do wynagrodzeń osobowych, tj. premie, prowizje, dodatki, nagrody. Nie uwzględnia się natomiast:

- nagrody jubileuszowej,
- odprawy pieniężnej przysługującej pracownikowi w związku z przejściem na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy,
- wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych,
- dodatku do wynagrodzenia za

pracę w porze nocnej,

- dodatku za staż pracy,
- dodatku za szczególne warunki pracy [zmiana od 1 stycznia 2024 r.].

Wynagrodzenie minimalne: kwota brutto i kwota netto

Od 1 stycznia 2024 r. wysokość składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz zaliczka na podatek dochodowy nie ulegną zmianie.

A zatem kwota brutto minimalnego wynagrodzenia za pracę w okresie [przy założeniu, że pracownik zatrudniony jest w pełnym wymiarze czasu pracy i ma prawo do: kosztów uzyskania przychodów w wysokości 250 zł, kwoty zmniejszającej podatek poprzez złożenie w zakładzie pracy oświadczenia PIT-2 300 zł i stawki podatku dochodowego 12 proc.]:

1. od 1 stycznia do 30 czerwca 2024 r. wynosić będzie 4.242 zł brutto, zaś netto 3.221,98 zł, przy czym:
- składki na ubezpieczenia społeczne - 581,58 zł, gdzie podstawa wy-

miaru wynosi 4242 zł, zaś:

- składka emerytalna: 4242 zł x 9,76 proc. = 414,02 zł
- składka rentowa: 4242 zł x 1,5 proc. = 63,63 zł
- składka chorobowa: 4242 zł x 2,45 proc. = 103,93 zł,
- składka na ubezpieczenie zdrowotne - 329,44 zł,
- gdzie podstawa wymiaru składki to 3660,42 zł [tj. 4242 zł – 581,58 zł (składki na ubezpieczenia społeczne)],
- zatem: 3660,42 zł x 9 proc. = 329,44 zł,
- zaliczka na podatek dochodowy - 109 zł
- gdzie podstawa opodatkowania po zaokrągleniu do pełnych złotych: 3410 zł [przychód do opodatkowania] – 250 zł [koszty uzyskania przychodów] 581,58 zł [składki na ubezpieczenia społeczne]] x 12 proc. – 300 zł = 109,20 zł

Kwota wynagrodzenia netto: 3.221,98 zł
[4242 zł – [581,58 zł – 329,44 zł – 109 zł].

2. od 1 lipca do 31 grudnia 2024 r. wynosić będzie 4.300 zł brutto, zaś netto 3.261,53 zł, przy czym:

- składki na ubezpieczenia społeczne - 589,53 zł,
  - gdzie podstawa wymiaru wynosi 4300 zł, zaś:
  - składka emerytalna: 4300 zł x 9,76 proc. = 419,68 zł
  - składka rentowa: 4300 zł x 1,5 proc. = 64,50 zł
  - składka chorobowa: 4300 zł x 2,45 proc. = 105,35 zł,
- składka na ubezpieczenie zdrowotne - 333,94 zł,
  - gdzie podstawa wymiaru składki to 3710,47 zł [tj. 4300 zł – 589,53 zł (składki na ubezpieczenia społeczne)],
  - zatem: 3710,42 zł x 9 proc. = 333,94 zł,
- zaliczka na podatek dochodowy – 115 zł
  - gdzie podstawa opodatkowania po zaokrągleniu do pełnych złotych: 3460 zł [4300 zł (przychód do opodatkowania) – 250 zł (koszty uzyskania przychodów) 589,53 zł (składki na ubezpieczenia społeczne)] x 12 proc. – 300 zł = 115 zł

Kwota wynagrodzenia netto: 3.261,53 zł
[4300 zł – [589,53 zł – 333,94 zł – 115 zł].

” Od 1 stycznia 2024 r. wysokość składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz zaliczka na podatek dochodowy nie ulegną zmianie. A zatem kwota brutto minimalnego wynagrodzenia za pracę w okresie (przy założeniu, że pracownik zatrudniony jest w pełnym wymiarze czasu pracy i ma prawo do: kosztów uzyskania przychodów w wysokości 250 zł, kwoty zmniejszającej podatek poprzez złożenie w zakładzie pracy oświadczenia PIT-2 300 zł i stawki podatku dochodowego 12 proc.):

Katarzyna Pałucka

Prawnik, specjalista w zakresie HR. Ukończyła studia wyższe na kierunku prawo, na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego; swoje wykształcenie uzupełniła na studiach podyplomowych z zakresu ZZL i na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego.

Szkolenie

19

Wynagrodzenia i zasiłki 2024 r. na liście płac – rozliczanie w praktyce

23 ~~gr~~ ~~ma~~ 2024

Prowadzący:
Anna Kopyść

Ekspertka prawa pracy i wynagrodzeń, szkoleniowiec, autorka książek, licznych opracowań i artykułów z dziedziny kadrowo-płacowej. Od 10 lat prowadzi szkolenia z wynagrodzeń i prawa pracy. Jest również wykładowcą kursów z tematyki prawa oświaty i samorządów.

ZAPISZ SIĘ

CO NOWEGO W PAKIECIE 55? SPRAWDZAMY

Reforma 55 (Fit for 55) jest ustalana, dyskutowana i powoli wdrażana już od kilku lat. Na ten moment obejmuje kilkanaście elementów, których modyfikacja ma na końcu doprowadzić do ograniczenia emisji o co najmniej 55% do 2030 roku. Najnowsze ustalenia dotyczą emisji metanu i charakterystyki energetycznej budynków.

Fit for 55 skupia się na następujących elementach:

- Podniesienie energooszczędności budynków
- Przejście od gazu ziemnego do gazów niskoemisyjnych i odnawialnych
- Reforma unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji
- Redukcja emisji z transportu, rolnictwa i odpadów
- Realizacja celów klimatycznych w leśnictwie i użytkowaniu gruntów
- Zrównoważony transport
- Fundusz dla najbardziej dotkniętych firm
- Zwiększenie udziału paliw ekologicznych w sektorach morskim i lotniczym
- Nowe przepisy o redukcji emisji metanu
- Zaostrzenie norm emisji CO₂ dla aut i furgonetek
- Reforma opodatkowania energii
- Zwiększenie zakresu wykorzystania energii odnawialnej

Z wymienionych w listopadzie i grudniu ubiegłego roku podjęto konkretne kroki w zakresie ograniczania emisji metanu oraz rozporządzenia dotyczącego energooszczędności budyn-

ków. Przyjrzyjmy się tym obszarom reformy.

Ograniczanie emisji metanu

W listopadzie 2023 r. Rada i Parlament Europejski wstępnie uzgodniły rozporządzenie dotyczące nowych przepisów o redukcji emisji metanu w sektorze energetycznym. Wprowadza ono nowe zasady pomiarów i raportowania emisji metanu przy wydobyciu paliw i podczas importu energii, wymóg kontroli pomiaru przez niezależnych weryfikatorów, obowiązek wykrywania wycieków i dokonywania napraw. Rozporządzenie jest w fazie wstępnej, więc na jego ostateczne ustalenia jeszcze poczekamy.

Nowelizacja dyrektywy o charakterystyce energetycznej budynków

Nieco dalej w ustaleniach posunięta jest kwestia osiągnięcia niskoemisyjnych budynków. Tu Rada i Parlament UE 07.12.2023 r. osiągnęły wstępne porozumienie polityczne co do projektu nowelizacji dyrektywy o charakterystyce energetycznej budynków. Rada i Parlament porozumiały się co do artykułu 9a o energii słonecznej w budynkach. Artykuł ten stanowi po poprawkach między innymi, że:

- 48 miesięcy od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia r. państwa członkowskie

zapewniają, aby wszystkie nowe budynki były projektowane w taki sposób, aby zoptymalizować ich potencjał wytwarzania energii słonecznej na podstawie napromieniowania słonecznego obiektu i umożliwić późniejszą opłacalną instalację technologii energii słonecznej;

- państwa członkowskie zachęcają, za pomocą środków informacyjnych i usprawnionych systemów wydawania pozwoleń, do instalowania odpowiednich instalacji wykorzystujących energię słoneczną we wszystkich budynkach poddawanych ważniejszej renowacji lub gruntownej renowacji w połączeniu z renowacją przegród zewnętrznych budynku, wymianą systemów technicznych budynku oraz instalacją urządzeń do magazynowania energii elektrycznej, infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych, technologii pomp ciepła oraz systemów automatyki i sterowania budynków;
- państwa członkowskie zapewniają instalowanie odpowiednich instalacji wykorzystujących energię słoneczną, jeżeli AM\1274419PL.docx PE744.069v01-00 PL Zjednoczona w różnorodności PL jest to odpowiednie pod względem technicznym oraz wykonalne

z funkcjonalnego i ekonomicznego punktu widzenia, w następujący sposób:

a) 48 miesięcy od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia – na wszystkich nowych budynkach publicznych i nowych budynkach niemieszkalnych;

b) do dnia 31 grudnia 2030 r. – na wszystkich istniejących budynkach publicznych i budynkach niemieszkalnych;

c) do dnia 31 grudnia 2032 r. – na wszystkich istniejących budynkach mieszkalnych i zadanych parkingach;

d) do dnia 31 grudnia 2035 r. – na wszystkich budynkach poddawanych ważniejszemu renowacjom.

Jeżeli chodzi o minimalne normy charakterystyki energetycznej w budynkach niemieszkalnych, Rada i Parlament uzgodniły, że w 2030 r. wszystkie takie budynki będą efektywniejsze od 16% najgorzej wypadających zasobów, a w 2033 – od 26%.

Co się tyczy celu renowacyjnego dla budynków mieszkalnych, państwa członkowskie chcą, by zmniejszyły one swoje średnie zużycie energii o 16% w 2030 r. oraz o 20–22% w 2035 r. 55% oszczędności energii będzie musiało wynikać z renowacji najbardziej energożernych budynków.

Wstępne porozumienie z Parlamentem Europejskim musi jeszcze zostać zatwierdzone i formalnie przyjęte przez obie instytucje, a następnie zaimplementowane do systemów krajowych.

SKORZYSTAJ Z DOTACJI NA SZKOLENIA Z OCHRONY ŚRODOWISKA

Z początkiem roku ma zacząć obowiązywać Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie szczegółowych warunków udzielania przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej horyzontalnej pomocy publicznej na cele z zakresu ochrony środowiska. Dokument wymienia inwestycje, które mogą dostać dofinansowanie, w tym tak ważne dofinansowanie szkoleń i doradztwa z zakresu ochrony środowiska.

W Rozporządzeniu znajdziemy katalog inwestycji, które mogą uzyskać wsparcie z wojewódzkich funduszy ochrony środowiska. Pomoc obejmuje co następuje:

- inwestycje umożliwiające redukcję emisji zanieczyszczeń w stopniu wykraczającym ponad standardy ochrony środowiska UE, inwestycje umożliwiające redukcję emisji zanieczyszczeń, w przypadku gdy nie zostały ustanowione standardy ochrony środowiska UE oraz inwestycje umożliwiające wcześniejsze dostosowanie do opublikowanych, ale jeszcze nie obowiązujących standardów ochrony środowiska UE;
- inwestycje w infrastrukturę ładowania i tankowania;
- inwestycje polegające na zakupie pojazdów ekologicznie czystych lub pojazdów bezemisyjnych lub na doposażeniu pojazdów;
- inwestycje wspierające efektywność energetyczną inną niż efektywność energetyczna budynków;
- inwestycje wspierające efektywność energetyczną budynków;
- ułatwianie zawierania umów o poprawę efektywności energetycznej;
- inwestycje w odnawialne źródła energii;

- inwestycje w wysokosprawną kogenerację;
- inwestycje dotyczące naprawy szkód wyrządzonych środowisku, ochrony przyrody oraz łagodzenia zmian klimatu;
- inwestycje w efektywny energetycznie system ciepłowniczy i chłodniczy;
- inwestycje w efektywne gospodarowanie zasobami lub wspieranie przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym;
- inwestycje w infrastrukturę energetyczną.

Szczególnie istotna jest tu możliwość pozyskania wsparcia finansowego na szkolenia i doradztwo z zakresu ochrony środowiska. Aby skorzystać z pomocy, należy odpowiednio wcześniej złożyć wniosek o jej udzielenie. Ma on zawierać w szczególności informacje, o których mowa w art. 6 ust. 2 zdanie drugie rozporządzenia Komisji [UE] nr 651/2014.

Dysponując bogatym doświadczeniem w pozyskiwaniu dotacji, jesteśmy w stanie wesprzeć Państwa w tym zakresie. Oferujemy celowane szkolenia dotyczące takich tematów jak: obliczanie śladu węglowego, raportowanie do baz KOBIZE i BDO czy raportowanie pozafinansowe. Wraz ze szkoleniami możemy zapewnić pokierowanie procesem pozyskiwania dotacji, które pozwolą Państwu firmie umocnić się na ważnym polu ochrony środowiska.

RZĄD PRZYJĄŁ PROJEKTY USTAW ZGŁOSZONYCH PRZEZ MINISTRA KLIMATU I ŚRODOWISKA: SPRAWDZAMY, CO SIĘ ZMIENI

Rada Ministrów 8 grudnia 2023 r. przyjęła projekty ustaw złożone przez ministra klimatu i środowiska, które dotyczą nowelizacji przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw, a także ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych.

Za sprawą nowelizacji przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw rząd chce wspomóc przedsięwzięcia sprzyjające środowisku, prowadzone zarówno na szczeblu centralnym, jak i samorządowym. Dotyczy to w szczególności działań w obszarze: adaptacji do zmian klimatu, poprawy jakości powietrza oraz usprawnienia systemu zarządzania emisjami.

W ramach projektowanych rozwiązań dot. nowelizacji ustawy Prawo ochrony środowiska:

Wzmocniona zostanie transformacja ekologiczna i klimatyczna miast.

Miasta o liczbie mieszkańców równej i większej niż 20 tys. będą opracowywały plan adaptacji do zmian klimatu. Kwestia adaptacji do zmian klimatu zostanie uwzględniona także w dokumentach o charakterze strategicznym, w tym dotyczących planowania przestrzennego miast. W ramach środków unijnych zaprogramowano system finansowania działań adaptacyjnych miast.

Budżety obywatelskie staną się bardziej „zielone”.

W budżetach obywatelskich wyodrębnione zostaną środki przeznaczone wyłącznie na projekty związane z ochroną miejskiego śro-

dowiska przyrodniczego. Ich realizacja ma prowadzić do zwiększenia powierzchni biologicznie czynnej oraz retencji wód opadowych i roztopowych.

Wprowadzone zostaną dodatkowe mechanizmy, wspierające realizację przedsięwzięć proekologicznych w miastach. Dotyczy to także pozostałych obszarów kraju, w których stwierdzone są przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych dla substancji objętych systemem monitoringu jakości powietrza.

Z 3 do 4 lat wydłużony zostanie czas na przygotowanie aktualizacji programów ochrony powietrza, co

pozwoli administracji samorządowej zwiększyć skuteczność działań naprawczych w ramach obowiązujących programów ochrony powietrza.

Uatrakcyjnione zostaną warunki programu „Stop Smog” (poprzez zwiększenie średniego kosztu realizacji przedsięwzięcia niskoemisyjnego, zmniejszenie wymagań polegające na rezygnacji z obowiązku spełnienia warunku dotyczącego stanu majątkowego wnioskodawcy oraz umożliwienie dostosowania zawartych już umów do nowych, korzystniejszych warunków finansowych), a także programu priorytetowego „Czyste Powietrze” (poprzez doprecyzowanie oraz usprawnienie regulacji dotyczących wnioskowania w ramach programu i wydawania zaświadczeń o dochodach). W ramach tych programów można ubiegać się o dofinansowanie wymiany urządzeń wysokoemisyjnych na niskoemisyjne, przyłączenia do sieci ciepłowniczej, elektroenergetycznej lub gazowej oraz kompleksowej termomodernizacji jednorodzinnych budynków mieszkalnych.

Bezodpływowe zbiorniki na wody opadowe lub wody roztopowe zostaną zwolnione z obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę. Dzięki temu osoby fizyczne bez decyzji o pozwoleniu na budowę i zgłoszenia będą mogły zainstalować zbiorniki na deszczówkę do 5m³, a od 5 do 15 m³ wymagane będzie tylko zgłoszenie.

Natomiast, rozwiązania projektowane w ramach ustawy o zmianie ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych zakładają rozszerzenie katalogu obowiązków publikacyjnych ministra właściwego do spraw klimatu, dotyczących rynku uprawnień do emisji dwutlenku węgla w Polsce (systemu EU ETS).

Mają one na celu zwiększenie przejrzystości funkcjonowania systemu.

W ramach projektowanych rozwiązań dot. nowelizacji ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych:

- Obowiązki publikacyjne ministra właściwego do spraw klimatu uzupełnione zostaną o następujące informacje:
  - łączną liczbę wydanych (bezpłatnych) uprawnień do emisji,
  - łączną liczbę uprawnień do emisji sprzedanych na aukcji,
  - całkowitą wielkość emisji.
- Minister wykorzysta dane, którymi już dysponuje.

Konieczne będzie pozyskanie od Krajowego ośrodka bilansowania i zarządzania emisjami zbiorczej informacji o wielkości emisji w danym roku.

Szkolenie

23

Szkolenia z zakresu zrównoważonego rozwoju (ESG)

Raportowanie

Ślad węglowy

CBAM

Taksonomia

Prowadzący:
dr Jacek Zatoński

W PCDK zarządza działem zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska. Od 2006 roku aktywny zawodowo w branży ochrony środowiska. Obejmował stanowiska związane z pracami laboratoryjnymi, geologicznymi, opracowaniami dokumentacji przyrodniczej i dokumentów strategicznych dla gmin, analizami GIS, obsługą firm itp. Dzięki pracy na różnych stanowiskach oraz współpracy zarówno z biznesem, administracją jak i organizacjami pozarządowymi posiada szeroką wiedzę z zakresu zrównoważonego rozwoju..

SPRAWDŹ

Partnerzy merytoryczni

The logo for HRhelper, featuring the letters 'HR' in a bold, black, sans-serif font, followed by the word 'helper' in a black, lowercase, sans-serif font.The logo for MonitorCDK, with the word 'MONITOR' in a large, black, uppercase, sans-serif font above the word 'CDK' in a smaller, black, uppercase, sans-serif font. The text is set against a light pink background that is part of a larger diagonal graphic element.

Wydawca

The logo for PCDK, featuring the letters 'PCDK' in a bold, white, uppercase, sans-serif font on a black rectangular background.

Redakcja ma prawo po uzgodnieniu z autorami do skrótów publikacji i wprowadzania zmian stylistycznych.

Autor wyraża zgodę na wyłączne przeniesienie praw autorskich i wydawniczych dotyczących artykułów publikowanych w miesięczniku „MonitorCDK” na Centrum Doskonalenia Kompetencji Progressio sp. z o.o. Opinie zamieszczone w miesięczniku stanowią poglądy osobiste autorów i nie są oficjalnym stanowiskiem urzędów państwowych.

Zabronione jest – bez pisemnej zgody wydawcy – kopiowanie i zamieszczanie w części bądź w całości artykułów publikowanych w miesięczniku „MonitorCDK”.

W magazynie używane są obrazy pochodzące ze strony pl.freepik.com i to Freepik jest ich jedynym właścicielem w zakresie praw autorskich.